

پاسخ به حمله مرگبار ایران به نفتکش مرسر استریت و ربط آن با توافق هسته‌ای

به قلم رابرت ستلوف (/fa/experts/rabrt-stlwf-0/)

۱۶ سپتامبر ۲۰۲۱

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/how-irans-deadly-tanker-attack-linked-nuclear-deal

العربية (/ar/policy-analysis/kyf-yrtbt-alhjwm-alayrany-alqatl-ly-naqlt-nft-balatfaq-alnwwy/)

Also published in Foreign Policy

درباره نویسنده

رابرت ستلوف (/fa/experts/rabrt-stlwf-0/)

رابرت ستلوف مدیر اجرایی انستیتو واشنگتن است. ستلوف کارشناس سیاست عربی و اسلامی است و در زمینه روند صلح اعراب و اسرائیل، چالش اسلام سیاسی و ضرورت اصلاح دیپلماسی عمومی ایالات متحده در خاورمیانه مطالب زیادی منتشر کرده است.

مقاله‌ها و دیدگاه‌ها

اگر ایالات متحده آمریکا به حمله پهنپادی در سواحل عمان پاسخ ندهد ممکن است به جای کمک به پیشرفت مذاکرات برجام به آن آسیب بزند

پاسخ ایالات متحده به حمله پهنپادی (<https://apnews.com/article/africa-business-iran-israel-middle-east-4685093ec40dbf70e06ef0c8f3795095>)

۳۱ جولای ایران در آب‌های بین‌المللی سواحل عمان باید چگونه باشد این حمله که در جریان آن ناخدای رومانیایی و یک ملوان بریتانیایی کشته شدند به نفتکش ژاپنی مرسر استریت

(<https://www.vesselfinder.com/vessels/MERCER-STREET-IMO-9539585-MMSI-636015705>) صورت گرفت که با پرچم لیبیا

تحت مدیریت اسرائیل قرار داشت. درست است که در این حمله ایالات متحده هدف مستقیم حمله ایران نبود اما واشنگتن همراه با دیگر

قدرت‌های دریایی ضامن نهایی آزادی حمل و نقل دریایی در اقیانوس‌های جهان است که یک منفعت حیاتی برای ایالات متحده به

شمار می‌رود. مسئولیت مشترک آمریکا و دیگر کشورها (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iran-israel-escalation-sea-need-international-coalition-response>)

حفاظت از این اصل اساسی جلوگیری از نقض آن و مجازات موارد نقض

فاحش آن است.

در همین حال حمله به کشتی مرسر استریت در چارچوب بزرگتر کارزارهای منطقه خاکستری است که ایران در زمین‌های متعدد در مقابل

ایالات متحده و اسرائیل گاهی جدا جدا و گاهی به طور مشترک پیش می‌برد. عاقلانه نیست اگر حمله به این کشتی یا کارزارهای

منطقه خاکستری را از مذاکرات جاری میان ایران ایالات متحده و سایر قدرت‌ها بر سر بازگشت احتمالی به توافق هسته‌ای ایران موسوم

به برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) که در سال ۲۰۱۵ امضا شد جدا بدانیم.

شکی نیست که اکنون در واشنگتن درباره ارتباط این دو موضوع مباحثاتی در جریان است و درباره تاثیر هرگونه واکنش به حمله به

کشتی بر مذاکرات برجام بحث می‌شود. تصمیم ایالات متحده در مقصر شناختن ایران در حمله به مرسر استریت در تاریخ اول ماه اوت و

وعده «پاسخ مناسب» به قول آنتونی بلینکن وزیر خارجه آمریکا نشان‌دهنده مرحله مهمی در بحث درباره نحوه اقدام واشنگتن است.

احتمال دارد که برخی مقام‌های ارشد در دولت بایدن معتقد باشند که صرف مقصر شناختن علنی ایران به خودی خود گامی مهم در آمریکا است. در این طرز تفکر هرگونه نقش آمریکا در پاسخ دادن به حمله تهران از طریق هدف قرار دادن دارایی‌های ایران - علنی باشد یا مخفیانه از طریق اقدام نظامی جنگ سایبری یا هر طریق دیگر- بازگشت به رویارویی مستقیم آمریکا و ایران است که آخرین مورد آن کشتن قاسم سلیمانی فرمانده سپاه قدس در ژانویه ۲۰۲۰ به تلافی حمله به مواضع آمریکا در عراق بود.

بنا بر این تفکر هرگونه افزایش تنش با این خطر همراه است که نظر رهبری ایران را تایید کند که واشنگتن به دیپلماسی جدی علاقه ندارد و نمی‌توان به آن اعتماد کرد. حامیان رویکرد فوق برای پرهیز از این خطر احتمالا ترجیح می‌دهند که واشنگتن از کنار زمین برخی واکنش‌های متناسب اسرائیل را به این حمله تشویق کند و به جای درگیر شدن در هر گونه اقدام به صدور بیانه‌های دیپلماتیک بسنده کند.

با این حال برخی مقام‌های ارشد به خوبی می‌دانند که مقصر شناختن علنی ایران در حمله به کشتی انتظار از آمریکا را برای دادن پاسخی اساسی افزایش می‌دهد. آنها این نکته را درک می‌کنند که اگر حمله مرگبار به یک کشتی غیرنظامی با واکنش قدرتمندی همراه نباشد قدرت بازدارندگی آمریکا از دست خواهد رفت.

آنچه در این رفت و برگشت نظرات مطرح نمی‌شود این نکته است که واکنش قوی و موثر بر مذاکرات هسته‌ای ایران هم تاثیر خواهد گذاشت. برخلاف آنچه برخی در کاخ سفید نگرانش هستند پاسخ آمریکا به این حمله نه تنها مذاکرات را از مسیر خود خارج نمی‌کند که می‌تواند یکی از دلایل اصلی بن‌بست مذاکرات را از میان بردارد. در حال حاضر دست‌کم چهار دلیل وجود دارد که چرا علی‌رغم تعهد علنی رییس‌جمهور بایدن به رسیدن به توافق با ایران این توافق حاصل نشده است. پاسخ آمریکا به حمله به مرسر استریت شمار این دلایل را به سه کاهش می‌دهد.

چرا توافق حاصل نشد اول این که مشکلات مالی ایران تا حدی رفع شده است. در سال ۲۰۲۰ و در ایام کارزار «فشار حداکثری» (<https://foreignpolicy.com/2020/12/23/iran-maximum-pressure-trump-policy/>) دونالد ترامپ رییس‌جمهور وقت آمریکا ایران از افزایش ناگهانی و ماندگار قیمت نفت در کنار میزان صادرات نفت خام خود میلیاردها دلار درآمد پیش‌بینی نشده کسب کرد موضوعی که در دوران دولت بایدن هم ادامه یافته و فوریت اقتصادی توافق هسته‌ای را که ممکن است به لغو بسیاری از تحریم‌ها بینجامد از بین برده است.

دوم ایران می‌داند که منافع اقتصادی بازگشت به توافق ۲۰۱۵ به اندازه‌ای نیست که در ابتدا تبلیغ شده بود. حتی با توافق جدید هم بسیاری از شرکت‌ها و بانک‌های جهانی احتمالا از ترس وارد کار با ایران نمی‌شوند. بنابراین گرچه بازگشت به برجام با مشوق واقعی همراه است اما این مشوق چنان که عموما تصور می‌شد چشمگیر نیست.

سوم همزمان با کندی روند دیپلماسی ایران به پیشرفت‌های عظیمی در برنامه هسته‌ای خود دست می‌یابد که فاصله‌اش را با آنچه کارشناسان «زمان تسلیح هسته‌ای» می‌نامند - و عمدتا زمان رسیدن یک کشور به توانایی ساخت بمب هسته‌ای تعریف می‌شود - به چند هفته کاهش می‌دهد. با آن که رسیدن به این آستانه و وضعیت دقیق برنامه ایران محل بحث است اما در این که ایران طی چند ماه اخیر به پیشرفت چشمگیری در جهت توانمندی رسیدن به سلاح هسته‌ای دست یافته شکمی وجود ندارد.

و چهارم این که تهران و گروه‌های نیابتی‌اش سخت در حال محک زدن واکنش کاخ سفید بوده‌اند چه با حمله به کشتی‌ها در خلیج فارس و چه از طریق حملات نیابتی شبه‌نظامیان تحت حمایت ایران (<https://www.cfr.org/in-brief/iran-backed-militias-iraq>) به مواضع آمریکایی‌ها در عراق بدون آن که دریابند خط قرمز واشنگتن کجاست. متداول‌ترین پاسخ ایالات متحده تاکنون هدف قرار دادن پایگاه‌های شبه‌نظامیان تحت حمایت ایران در شمال شرق سوریه

(<https://www.reuters.com/world/middle-east/us-carries-out-air-strikes-against-iran-backed-militia-iraq-syria-2021-06-27>) بوده است. حملاتی که حاوی این پیام به تهران است که ایالات متحده به جای اعمال توان بازدارندگی خود برای جلوگیری از

برخورد از درگیری اجتناب می‌کند. تا وقتی که این پیام ابهام‌زدایی نشود ایران احتمالا حملاتش را بیشتر و مکرر خواهد کرد.

پاسخ موثر ایالات متحده به حمله به کشتی مرسر استریت می‌تواند بر محاسبات ایران در مورد چهارم اثرگذار باشد. این پاسخ می‌تواند شامل اقدام هماهنگ با شرکا در حمله به پایگاه‌های دریایی سپاه پاسداران و کارخانه‌های مونتاژ یا تولید قطعات پهپادهای نظامی سپاه و یا تاسیساتی باشد که دست در کار صادرات تسلیحات به گروه‌های نیابتی ایران در عراق، یمن، سوریه و لبنان هستند. راه دیگر آن است که واشنگتن با حمایت و مشارکت شرکا بخواهد مجموعه گسترده‌تری از دارایی‌های ایران را هدف حمله قرار دهد تا بر توانایی‌های خود تاکید کند و اقدامات بعدی ایالات متحده آمریکا برای تهران قابل پیش‌بینی نباشد. چنین اقدامی بسیار موثرتر از ضربه سطحی به گروه‌های نیابتی و اعلامیه‌های خشک‌و‌خالی عمومی است که هر دو صرفا ایران را به اقدامات بیشتر برای محک زدن کاخ سفید فراموشی‌خواند.

ایالات متحده آمریکا و شرکایش -از بریتانیا گرفته که مستقیماً از حمله به مرسر استریت آسیب دیده است تا اسرائیل و کشورهای عرب حاشیه خلیج فارس- نباید برای پاسخ موثر سروصدا کنند حتی لازم نیست به طور عمومی مسئولیت آن را بپذیرند یا برای خود امتیازی بگیرند پیام خود روشن خواهد بود چنان پاسخی بازدارندگی را در این عرصه تقویت می‌کند و به متحدان منطقه‌ای آمریکا نشان خواهد داد که کاهش حضور ارتش آمریکا در خاورمیانه به این معنی نیست که واشنگتن نقش خود را به عنوان ضامن هنجارهای بین‌المللی از جمله آزادی بسیار مهم حمل و نقل دریایی هم کاهش می‌دهد ربط ویژه موضوع به دولت بایدن هم این است که: واکنش موثر می‌تواند یکی از چهار دلیل بن‌بست در مذاکرات برجام را از میان بردارد

برخی در دولت بایدن درست خلاف این فکر می‌کنند یعنی این که پاسخ موثر به حمله مرگبار ایران به کشتی رژیم تهران را به وحشت خواهد انداخت و تاییدی خواهد بود برای رهبر و رئیس‌جمهور جدید او که ایالات متحده قدرتی متخاصم است و شایسته اعتماد نیست و چه بسا حتی به تشدید تنش و رویارویی منجر خواهد شد این نگرانی موجه است اما آنچه که به مراتب احتمال بیشتری دارد این است که ایران بی‌عملی آمریکا را مشوق اقدامات بیشتر برای محک زدن کاخ سفید خواهد دید و این به نوبه خود چشم‌انداز حملات حتی مرگبارتر از حمله به مرسر استریت و متعاقباً مسموم شدن دیپلماتی بالقوه (<https://www.reuters.com/article/us-usa-iran-> nuclear/u-s-s-blinken-the-path-to-diplomacy-is-open-right-now-with-iran-idUSKBN2AG2LT را افزایش می‌دهد

افراد منطقی می‌توانند با منطق احیای برجام مخالف باشند اما اگر واشنگتن واقعا در این راه ثابت‌قدم است مسیر مصلحت از پاسخ موثر به حمله به مرسر استریت می‌گذرد این کار موفقیت دیپلماتی هسته‌ای را تضمین نمی‌کند اما یک مانع بزرگ در راه رسیدن به توافق را از میان برمی‌دارد

رابرت ستلوف مدیر اجرایی انستیتو واشنگتن است این مقاله در اصل در وبسایت فارین پالیسی

([https://foreignpolicy.com/2021/08/11/iran-nuclear-deal-drone-attack-mercier-street-tanker-jcpoa-blinken-maritime-](https://foreignpolicy.com/2021/08/11/iran-nuclear-deal-drone-attack-mercier-street-tanker-jcpoa-blinken-maritime-security/)

security) منتشر شده است

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Iran Takes Next Steps on Rocket Technology

فوریه ۲۰۲۲

Farzin Nadimi

(policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology/)

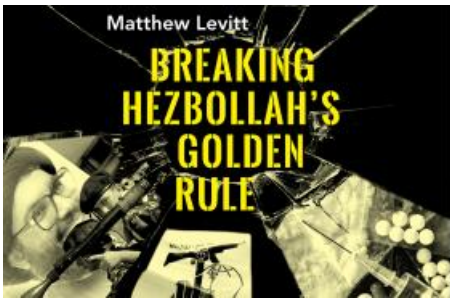
BRIEF ANALYSIS

Saudi Arabia Adjusts Its History, Diminishing the Role of Wahhabism

۱۱ فوریه ۲۰۲۲

◆
Simon Henderson

[\(/policy-analysis/saudi-arabia-adjusts-its-history-diminishing-role-wahhabism\)](#)

ARTICLES & TESTIMONY

Podcast: Breaking Hezbollah's Golden Rule

۹ فوریه ۲۰۲۲

◆
Matthew Levitt

[\(/policy-analysis/podcast-breaking-hezbollahs-golden-rule\)](#)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/khlyj-w-syast-hwzh-anrzhy/\)](#) خلیج و سیاست حوزه انرژی

[\(fa/policy-analysis/mn-ashah/\)](#) منع اشاعه

[\(fa/policy-analysis/nzamy-w-amnyty/\)](#) نظامی و امنیتی

[\(fa/policy-analysis/syast-amryka/\)](#) سیاست آمریکا

REGIONS & COUNTRIES

[\(fa/policy-analysis/asrayyl/\)](#) اسرائیل

[\(fa/policy-analysis/ayran/\)](#) ایران